

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний вищий навчальний заклад
«Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки»
Дніпропетровської обласної ради»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної
діяльності КВНЗ «Дніпропетровська
академія музики ім. М. Глінки» ДОР»
Віталій КАРАСЬ
«31» серпня 2023 року

СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛАВЕСИН»

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о
2 0 2 3

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Навчальна дисципліна «Клавесин» є компонентом циклу вибіркових навчальних дисциплін здобувачів другого рівня вищої освіти «магістр». Актуальність предмета визначається необхідністю оволодіння практичними знаннями з питань клавесинного виконавства для застосування їх у виконавській діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Фахові:

ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики/ звукорежисерської практики обробки звуку.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / педагогічній діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 10, курс – перший, другий; семестр I-IV, загальний обсяг – 300 годин, з них індивідуальних – 142 години, самостійних – 158 годин.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Клавесин» є підготовка магістрів до концертно-творчої діяльності в академічній культурно-мистецькій сфері, а також виховання у молодих музикантів найякісніших виконавських навичок у професійному володінні виконавським апаратом у виконанні на клавесині.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН1. Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності.

ПРН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Клавесин» вивчається на першому та другому курсах (I-IV семестри) та є важливим навчальним компонентом. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з дисциплін «Вдосконалення концертмейстерської майстерності», «Орган», «Фах/виконавство», «Бакалаврська (кваліфікаційна) робота». Дисципліна «Клавесин» пов'язана з вивченням наступних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «Клас ансамблю», «Сучасне виконавське мистецтво», «Підготовка магістерської (кваліфікаційної) роботи».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Клавесин» реалізується у вигляді індивідуальних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації, метод міжпредметних зв'язків, метод жанрової атрибуції, аналітичний метод.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

I курс I–II семестри

Програма вільна (40–50 хв.)

Під вільною програмою треба розуміти виконання творів будь-яких стилів та жанрів за бажанням, враховуючи необхідний хронометраж.

II курс III–IV семестри

Програма вільна (40–50 хв.)

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. До контрольних заходів відносяться поточний та підсумковий контроль. **Поточний контроль** включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та індивідуальних завдань. **Підсумковий контроль – атестаційний екзамен** наприкінці IV семестру – проводиться з метою оцінки результатів навчання в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну та індивідуальну роботу. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо

порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Герасимова-Персидська Н. Старовинна музика в культурі сьогодення і місце кафедри старовинної музики в системі НМАУ ім. П. І. Чайковського / Н. Герасимова Персидська, Т. Гусарчук. *Академія музичної еліти України: історія та сучасність*. К., 2004. С. 317–321.
2. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) XIV–XVIII ст. : навч. посібник. Тернопіль : СМТ Астон, 1998. 300 с.
3. Корній Л. Історія української музики. Частина 2 / Підручник для вищих музичних навчальних закладів / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. К.; Харків: Вид-во М. П. Коць; Нью-Йорк, 2001. 477 с.
4. Корній Л. П., Сюта Б. О Українська музична культура. Погляд крізь віки. К.: Муз. Україн, 2014. 592 с.
5. Котлінська Л. Г. Особливості розшифровки орнаментики в клавірних творах Й. С. Баха : метод. рек. Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2005. 26 с.
6. Ландовска В. Произведения для клавесина Себ. Баха. *В мире искусств*. 1907. № 20–21. С. 10–12.
7. Тимофеева К. В. Порівняльний аналіз як метод інтерпретології (на прикладі фортепіанного виконавства) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво / Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2009. 18 с.
8. Титаренко Д. Еволюція клавішних музичних інструментів наприкінці XVII–XVIII ст. *Традиційне музикування українців у європейському просторі* : Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. 11–12 жовтня 2007 р. Київ : ДАККіМ, 2008. С. 132–140.
9. Чайка О. В. Національна характерність як семантична властивість виконавської інтерпретації : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. : 17.00.03 Муз. мистецтво / Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2007. 20 с.
10. Фоменко Н. В. Афект в теорії та виконавській практиці «Stylus phantasticus» (на прикладі «Хроматичної фантазії» Й. С. Баха). *Культура і сучасність*. 2019. №2. С. 130–136.
11. Шабалтина С. Особенности стиля исполнения музыки французских клавесинистов. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* : зб статей. Вип. 37. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2004. С. 206–212.
12. Шадріна-Личак О. Безтактова прелюдія як репрезентант французького клавесинного стилю XVII – початку XVIII століття: аспекти виконавського прочитання : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. : 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2011. 214 с. 8.

13. Яворський Д.Ю. Етюд у жанровій системі романтичної фортепіанної мініатюри (на прикладі опусів Ф. Шопена, Р. Шумана, Ф. Ліста) : автореф. дис. ... канд.мистецтвознав. : спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2016. 18 с.

Додаткова

1. Свириденко Н. С. Піанофорте–фортепіано (PIANOFORTE) Бартоломео Крістофорі та його винахід. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. К., 2003. Вип. 11. Ч. 1. С. 130–137.
2. Свириденко Н. С. Фортепіано (PIANOFORTE) в Англії та Франції (від виникнення до ХХ ст.) *Мистецтвознавчі записки*. К., 2004 Вип. 5. С. 142–151.
3. Українська музична енциклопедія. Видання ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. К., 2008–2016.

Інформаційні ресурси

1. <https://musician.ua/nataliia-sikorska-ledi-ta-klavesin>
2. http://ukrnotes.in.ua/ukrainci_v_rosii.php
3. <https://esu.com.ua/pdf/file/24435.pdf>
4. <https://kyivdaily.com.ua/olga-shadrina-lichak/>
5. <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/5767/1/Kostyr%20Anastasia%20Sergeevnapdf.pdf>
6. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2
7. <http://chasopysnmau.com.ua/article/view/213395>
8. https://zaxid.net/ne_ishnye_starovinnoyi_muziki_bez_suchasnoyi_n1449076
9. https://dspu.edu.ua/sites/youngsc/AQGS/2013_5/Art/113-119.pdf
10. [dspace.mdu.edu.ua](http://dspace.mdu.edu.ua/dspace.mdu.edu.ua)
11. <http://um.co.ua/4/4-15/4-1550.html>
12. <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/28600/1/Yankovych.pdf>